Ministerie van Justitie en Veiligheid

de Minister voor Rechtsbescherming

Directie Wetgeving en Juridische Zaken
Sector Privaatrecht

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum
19 april 2023

Ons kenmerk
4616834

nota

Beantwoording Kamervragen Eerste Kamer over de ontwerp-ouderschapsverordening

1. Aanleiding

Op 7 december 2022 heeft de Europese Commissie een voorstel voor een Ouderschapsverordening gepubliceerd. U heeft hiervoor in nauwe samenwerking met MinOCW een BNC-fiche ("Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen") opgesteld dat op 3 februari aan de beide Kamers is gezonden. Op 22 maart zijn vanuit de Eerste Kamer vragen gesteld over de verordening. Met bijgaande antwoorden reageert u hierop

2. Geadviseerd besluit

Instemmen met verzending van de reactie op de vragen aan de EK.

3. Kernpunten

Het voorstel voor een ouderschapsverordening beoogt te regelen dat wanneer ouderschap in een EU-land is gevestigd, dit ouderschap in de hele EU wordt erkend. Dat zorgt ervoor dat kinderen hun rechten in grensoverschrijdende situaties behouden, ook wanneer een kind binnen de EU reist of verhuist (zie voor de inhoud van de verordening verder onder 4.1).

De fracties van de PVV en de SGP hebben vragen gesteld over de verordening. Belangrijkste onderwerpen van vragen zijn:
- de Europese Digitale Identiteit Wallet/eIDAS-verordening (PVV)
De Digitale Wallet wordt niet geregeld in deze verordening maar in de herziening van de eIDAS-verordening. Deze verordening is de verantwoordelijkheid van de Staatssecretaris Koninkrijksrelaties en Digitalisering en zijn in afstemming met haar beantwoord.
- noodzaak, subsidiariteit en proportionaliteit van de verordening in het licht van de soevereiniteit van de lidstaten (SGP)
Betoogd is dat een algemene regeling van de wederzijdse erkenning in het belang is van de gelijke positie van kinderen, ongeacht binnen welke gezinssamenstelling zij worden geboren, hetgeen in het belang is van Nederlandse kinderen die opgroeien binnen regenbooggezinnen.

Directie Wetgeving en Juridische Zaken
Sector Privaatrecht

Datum
19 april 2023

Ons kenmerk
4616834

4. Toelichting

4.1 Juridisch

De verordening verschaft juridische duidelijkheid voor alle gezinnen die zich in een grensoverschrijdende situatie binnen de EU bevinden, ongeacht de samenstelling en ongeacht het doel of de achtergrond van de grensoverschrijdende situatie. Met name het ouderschap binnen regenbooggezinnen wordt op dit moment niet eenvoudig erkend in sommige lidstaten.

Het EU-recht, zoals uitgelegd door het Europees Hof van Justitie, bepaalt nu ook al dat de in een lidstaat vastgestelde afstamming, waar dit raakt aan het recht van vrij verkeer van personen, in alle andere lidstaten moet worden erkend voor zaken als toegang tot het grondgebied, verblijfsrecht en non-discriminatie ten opzichte van de eigen onderdanen. Voor de overige rechten die voortvloeien uit het nationale afstammingsrecht bestaat die verplichting momenteel niet.

Het voorstel biedt kinderen in grensoverschrijdende situaties aanspraak op de rechten die hen op grond van hun afstamming toekomen. Daarbij gaat het om zaken als naam, erfopvolging, alimentatie en voogdij.

Op het gebied van afstamming vertoont de nationale wetgeving van de lidstaten belangrijke verschillen wat betreft de rechterlijke bevoegdheid, het toepasselijke recht en de mogelijkheden om afstammingsrelaties uit andere lidstaten te erkennen. Hierdoor kunnen juridische belemmeringen ontstaan voor gezinnen die zich in een grensoverschrijdende situatie bevinden. Gezinnen moeten soms administratieve of zelfs gerechtelijke procedures instellen om de afstamming te laten erkennen. Deze zijn niet alleen duur en tijdrovend, maar hebben ook een onzekere uitkomst. Het voorstel heeft dan ook tot doel de grondrechten van kinderen te beschermen, gezinnen rechtszekerheid te bieden en de juridische kosten en lasten te verminderen, zowel voor de betrokken gezinnen als voor de administratieve en gerechtelijke stelsels van de lidstaten.

De belangrijkste elementen van het voorstel zijn de aanwijzing van de bevoegde rechter en van het toepasselijk recht, de wederzijdse erkenning van de afstamming en de introductie van een Europees certificaat van afstamming.

Met de aanwijzing van de bevoegde rechter worden in het voorstel de gerechten van de lidstaten vastgesteld die bevoegd zijn in zaken die verband houden met afstamming. Met de aanwijzing van het toepasselijk recht wordt geregeld dat in de meeste gevallen op de vaststelling van de afstamming het recht van toepassing zal zijn van de lidstaat waar de persoon die bevalt ten tijde van de bevalling haar gewone verblijfplaats heeft. Als die regel ertoe leidt dat de afstamming voor slechts één ouder wordt vastgesteld, zorgen alternatieve opties ervoor dat de afstamming ook ten aanzien van de andere ouder kan worden vastgesteld. De regels voor de wederzijdse erkenning van de afstamming zien op de erkenning van rechterlijke beslissingen en authentieke akten waarbij de afstamming wordt vastgesteld of de vastgestelde afstamming wordt bewezen. In de regel moet de afstamming die in een bepaalde lidstaat is vastgesteld, ook in alle andere lidstaten worden erkend, zonder dat daar een speciale procedure voor nodig is.

Ten slotte wordt een Europees certificaat van afstamming ingevoerd: kinderen (of hun wettelijke vertegenwoordigers) kunnen een Europees certificaat van afstamming aanvragen bij de lidstaat die de afstamming heeft vastgesteld, en dat desgewenst gebruiken om de afstamming in alle andere lidstaten aan te tonen. De Commissie stelt een geharmoniseerd modelcertificaat voor, dat in de hele EU geldig is. Een dergelijk certificaat zou voor gezinnen facultatief zijn; zij krijgen het recht om het aan te vragen en er in de hele EU de afstamming mee te staven. Inhoudelijk wordt het familierecht niet geharmoniseerd. Dat blijft de bevoegdheid van de lidstaten.

Verder worden in de voorgestelde ouderschapsverordening zaken geregeld met betrekking tot digitalisering, zoals de toegang tot het recht en technische vereisten voor digitale communicatie. De ouderschapsverordening volgt hierbij veelal het systeem van de Verordening digitalisering justitiële samenwerking , maar breidt de reikwijdte van de digitaliseringsverordening uit met betrekking tot de certificaten van afstamming.

4.2 Afstemming

De gegeven antwoorden zijn voor wat betreft de vragen over de eIDAS-verordening inmiddels afgestemd met de StasBZK. De vragen worden tegelijkertijd in de lijn gebracht bij de MinOCW vanwege diens verantwoordelijkheid voor emancipatie.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1 Toelichting

Alle informatie in deze nota leent zich voor openbaarmaking. De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.